

Fotoreportaż podstawy

Anna Benicewicz-Miazga

Fotoreportaż – fotograficzna zaangażowana dokumentacja tematu, stanowiąca zestaw minimum 3 fotografii, ukazujących czas, miejsce, niewyreżyserowane zdarzenia i bohaterów w ich naturalnym środowisku. Fotoreportaż ma wywołać u odbiorcy reakcję, działając na jego zmysły i wrażliwość, często szokować, zwracać uwagę i zmusić do refleksji. Funkcja podpisu pod tego typu fotografią powinna być ograniczona, to obraz ma pokazać całą treść. Do grona fotoreporterów nie zalicza się paparazzi.

Za pierwszy fotoreportaż uznaje się cykl zdjęć z wojny krymskiej angielskiego prawnika Rogera Fentona, który opublikował je w „Illustrated London News”. Jednak według „Historii Fotografii Światowej” Naomi Rosenblum początkiem reportażu są fotografie z procesu zabójców Lincolna, wykonane przez Alexandra Gardnera, który (w przeciwieństwie do Fentona) żadnego ze zdjęć nie aranżował.

Fotoreportaże mogą dotyczyć różnorodnych grup tematycznych:

- polityczne
- społeczne,
- wojskowe,

- kryminalne,
- sportowe,
- podróżnicze,
- przyrodnicze.

Fotoreportażem jest seria zdjęć z jakiegoś wydarzenia, pokazujących wydarzenia następujące po sobie, ale także fotoreportażem będzie seria zdjęć, które wspólnie opowiadają jakąś historię, a które powstały niekoniecznie w tym samym czasie. Błędnie fotoreportażem nazywa się – w jakimś stopniu pozowane i spodziewane przez fotografowanych – zdjęcia ze ślubów, komunii, spotkań biznesowych oraz innych wydarzeń, do których wynajmowany jest fotograf. Są to fotorelacje – fotograficzny zapis wydarzeń, gdzie do zdjęć częściowo osoby fotografowane pozują, częściowo nie, jednak charakter

1. Znajdź temat fotograficzny – szukaj czegoś ciekawego i oryginalnego ale coś co znasz
2. Przygotuj sprzęt fotograficzny, odpowiedni do tematu fotoreportażu
3. Zorganizuj porządną wyjazd na zdjęcia – logistyka
4. Kontroluj swoją historię – wybór bohaterów, wybór fotografii, wątki poboczne
5. Przemysł końcową selekcję materiału
6. Przygotuj do publikacji

takich ujęć jest z góry ustalony i spodziewany.

Wybór tematu i typu zdjęć

Dobry fotoreporter umie opowiadać za pomocą zdjęć ciekawe historie, błyskawicznie komponować kadry, być w odpowiednim miejscu i w odpowiedniej chwili z aparatem. Każdy fotoreportaż jest gatunkiem z pogranicza fotografii i dziennikarstwa. Nie można tym mianem określić serii zdjęć niepołączonych żadną myślą. Zdjęć w fotoreportażu nie powinno być za dużo, dobrze pozostawić niedosyt i miejsce na własną interpretację. Temat na zdjęciach powinien być przedstawiony jasno, jak i wszystkie jego konteksty. Każdy rodzaj fotoreportażu, w zależności od typu tematu, będzie różnił się sposobem prezentacji i doбором zdjęć (a tym samym sprzętu).

Wybierając tematy po raz pierwszy należy wybrać coś co się zna, ale spróbować temat przedstawić w oryginalny i niekonwencjonalny sposób. Ważne jest także samo próbowanie i nie zrażanie się niepowodzeniami. Mając temat należy określić listę elementów i zagadnień, które powinny się znaleźć w fotoreportażu. Potem należy określić z jakiego punktu widzenia pokażemy dany temat. W miarę nabierania praktyki warto pokazać dane zagadnienie ze wszystkich punktów widzenia, pokazywać wieloznaczności.

Na początek wskazane są tematy proste, nie wymagające dalekich podróży, pracy z obcymi ludźmi, wgłębiania się w tematy smutne i drażliwe. Kwestie dalekich wyjazdów, wiążące się z kosztami i indywidualnymi możliwościami, oraz praca z ludźmi są najtrudniejszymi aspektami pracy fotoreportera.

Każdy powinien śledzić prace innych, bardziej doświadczonych, aby szukać inspiracji i nie popełniać bezsensownych błędów.

Gdy wybierzemy motyw popularny, warto zapoznać się co na dany (lub podobny) temat zrobili inni i spróbować poszukać własnej, nowej drogi. Fotoreportaż przewidziany będzie dla odbiorcy nudny i bezwartościowy. W przypadku niektórych tematów trzeba wykonać jakiś określony typ i zakres zdjęć, ale najczęściej dotyczy on zleceń komercyjnych. Gdy tworzymy własną historię, szukajmy oryginalnych form prezentacji. Przykładem nudnego standardu są fotoreportaże np. z więzienia lub z bezdomnymi. W formach najpopularniejszych przybierają formę czarnobiałych prac, najczęściej portretów, na których osoby starsze mają podkreślone rysy twarzy mocnym kontrastem zdjęcia, zdjęcia są przewidywalne w treści i w formie.

Sprzęt i technika

Fotoreporter powinien dobrze znać swój sprzęt fotograficzny, aby szybko reagować na wydarzenia. Podczas pracy najwygodniej ograniczyć sprzęt do minimum i zawęzić zakres stosowanych obiektywów w zależności od potrzeb. Innego sprzętu będzie wymagał fotoreportaż z zawodów sportowych (nie mylić z fotorelacją przebiegu np meczu), a innego fotoreportaż z jakiegoś wydarzenia społecznego np. na ulicy. Przy jednym temacie widz powinien mieć wrażenie, że znajduje się w samym środku wydarzeń, a przy innym trzeba coś pokazać z oddali. Najczęściej fotoreportaże tworzy się za pomocą obiektywów z szerokim zakresem widzenia. Szybkość fotografowania, światło zastane i ogólne warunki zazwyczaj wymuszają obiektywy z jasnym światłem, aparaty z szybką migawką i wysoką czułością ISO. Przy wyborze sprzętu należy polegać na własnym doświadczeniu oraz testach. Drugą kwestią przy wyborze sprzętu jest to, że fotoreportaż powinien być spójny wizualnie.

Klasyczny fotoreportaż kojarzy się przede wszystkim z brakiem koloru – czarno-białe zdjęcia pozwalały skupić uwagę odbiorcy na sednie tematu i pomagały podkreślić idealną kompozycję. Podobna ogniskowa na każdym ze zdjęć nie powoduje chaosu i skakania od szerokiego kadru po detal. Jeśli wybierzemy zdjęcia kolorowe, będziemy musieli zapanować dodatkowo nad kolorem, balansem bieli i innymi problemami związanymi z kolorystyką. Kolor jest czasami równie ważny jak doskonały kadr czy treść zdjęcia i nie powinno się z niego zawsze rezygnować. Często decydują się na to osoby mające problem z balansem bieli w trudnych, dynamicznie zmieniających się warunkach. Warto nauczyć się także jak pokazać ruch na zdjęciu, nauczyć się pracy na długim lub bardzo krótkim czasie migawki, aby podkreślić fotografowane wydarzenia.

Wybór zdjęć

Wybierając zdjęcia, powinniśmy zwracać uwagę na to, że najważniejszą cechą fotoreportażu jest prezentacja przemysleń autora. Warto pozostawić niedopowiedzenia, niż przesadzić z ilością materiału (w ilości zdjęć oraz treści na zdjęciach). Ważną rzeczą jest kolejność prezentowania zdjęć, gdyż gotowy fotoreportaż musi być idealną całością. Zdjęcia, które nie nadają się do oglądania pojedynczo, nie powinny być pomijane przy składaniu zestawu. Komplet zdjęć powinien zawierać wstęp (prezentację tematu lub bohatera), rozwinięcie, kulminację

oraz zakończenie. Całość ma silnie wpłynąć na odbiorcę, najlepsze z nich pozwalają na zmianę biegu historii i wpływanie na opinię publiczną.

Aspekty prawne

Podczas wykonywania zdjęć należy przestrzegać prawa, zarówno w trakcie wykonywania fotografii, jak i w trakcie ich upubliczniania. Legitymacja prasowa nie daje pełnej swobody. Nawet, gdy przepisy pozwalają na upublicznianie zdjęć, należy zastanowić się, czy nie krzywdzimy tymi zdjęciami kogoś i czy nie wyrządzą one komuś szkód.

Drugą kwestią jest własne bezpieczeństwo w trakcie fotografowania. Wybierając się w centrum jakichś wydarzeń, warto dokładnie zapoznać się z sytuacją i przygotować na nieoczekiwane zdarzenia. Czasami przyda się dodatkowe ubezpieczenie samego fotografa, jak i sprzętu.

Należy pamiętać, że (cyt.cyberfoto.pl):

„Fotografować można wszystko, poza wyjątkami wskazanymi w źródłach prawa powszechnie obowiązującego. Takie wyjątki przewiduje m.in. rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 28 września

się zakaz fotografowania z użyciem światła błyskowego, które może szkodzić muzealnikom. Ustawa o muzeach wprowadza też przysługujące muzeum prawo do wynagrodzenia za sporządzenie fotografii zbiorów muzealnych. W przestrzeni publicznej oraz w przestrzeni prywatnej możemy fotografować bez ograniczeń - odrębną kwestią jest możliwość legalnego korzystania z wykonanej fotografii. Musimy uważać, by nie naruszyć praw autorskich i dóbr osobistych osób trzecich.

W większości przypadków umieszczenie tabliczki „zakaz fotografowania” nie może wprowadzić żadnego wiążącego nas zakazu i stanowi jedynie wyraz woli, a w zasadzie prośby osoby władającej danym miejscem, aby fotografii nie wykonywać. Pamiętajmy jednak, iż jeśli osoba uprawniona nakaże nam opuścić dane miejsce, to powinniśmy jej posłuchać - w przeciwnym razie narażamy się na zarzut „naruszenia miru domowego” (art. 193 Kodeksu karnego). „

Ponadto: „Wizerunek człowieka stanowi jedno z dóbr osobistych chronionych przez prawo. Zgodnie z art. 23 k.c. (kodeksu cywilnego), dobra osobiste człowieka, jak w szczególności zdrowie, wolność, cześć, swoboda sumienia, nazwisko lub pseudonim, wizerunek, tajemnica

2004 r. „w sprawie gatunków dziko występujących zwierząt objętych ochroną” oraz ustawa o muzeach, z której wyprowadza

korrespondencji, nietykalność mieszkania, twórczość naukowa, artystyczna, wynalazcza i racjonalizatorska, pozostają

pod ochroną prawa cywilnego niezależnie od ochrony przewidzianej w innych przepisach.”

„W orzecznictwie sądowym przyjmuje się, że wizerunek to utrwalony wizualnie zespół cech fizycznych charakterystycznych dla danej osoby pozwalający na jej indywidualizację i rozpoznanie. Wizerunkiem będą zatem przedstawienia przede wszystkim rysów twarzy danej jednostki. O wizerunku możemy mówić także utrwalając znamiona sylwetki fotografowanego oraz cechy fizyczne, umożliwiające one jego identyfikację.”

Rady dla fotografów

- O wartości fotoreportażu świadczy przede wszystkim jego treść a nie tylko forma. Samo wykonanie czarno-białych zdjęć z bardzo wyciągniętym kontrastem nie spowoduje, że będą one ciekawym i wartościowym fotoreportażem. To samo dotyczy kadrów ukośnych, których nadużywają fotoreporterzy początkujący aby sztucznie zdynamizować ujęcie.

- Należy unikać szerokokątnych obiektywów, które zniekształcają twarze i sylwetki ludzi, gdy wykonujemy fotoreportaż o zabarwieniu pozytywnym. Zdeformowane twarze, które zrobimy obiektywem np. Fish Eye nie będą wizerunkiem, który ktoś chce potem upublicznić. Bezcelowe podkreślanie brzydoty, zmarszczek, wieku i chorób, dla samego szokowania brzydotą bez uzasadnienia w treści, jest nie wskazane.

- Należy ćwiczyć refleks i trenować obserwację, aby umieć przewidywać kiedy nacisnąć spust migawki. Szczególnie ważne jest to w przypadku np. wydarzeń sportowych, gdzie znajomość dyscypliny sportu bardzo pomaga wykonać dobre ujęcia.

- Dobry fotoreporter zawsze jest w centrum wydarzeń i nie boi się podejść bli-

sko, aby uchwycić najlepszy moment wydarzenia.

- Należy przełamać barierę wstydu i nieśmiałości, aby móc nawiązywać kontakt z bohaterami swoich zdjęć.

- Warto zwrócić uwagę na to, co dzieje się poza głównym nurtem fotografowanych wydarzeń, czasami coś co dzieje się z boku jest znacznie bardziej interesujące.

World Press Photo – najważniejszy konkurs branżowy fotografów z całego świata pracujących dla prasy. Odbywa się corocznie, wyniki ogłaszane są w lutym. Przebiega w kilkunastu kategoriach obejmujących fotografie pojedyncze i serie (reportaże), takich jak zdjęcie roku, zdarzenia, ludzie w zdarzeniach, sportowe sytuacje, ludzie sportu, życie codzienne, portrety, sztuka, przyroda. <http://www.worldpressphoto.org/>

ZAPRASZAMY DO DYSKUSJI NA FORUM

<http://ckfoto.pl/forum>